

Кад се туку слоновима, страда трава. Тако председник Србије Томислав Николић оцењује положај малих земаља у свету у коме велики међусобно ратују. У новогодишњем интервјуу за Спутњик, председник говори о најважнијим догађајима који утичу на живот у Србији, али и о глобалној политици и изазовима пред којима се налази наша земља.

Ових дана смо имали прилику да гледамо филм који је један руски новинар снимео са руским председником. Записала сам једну реченицу: „Европа је свој суверенитет предала у руке не НАТО-у, јер је логично када сте члан такве организације да део суверенитета предате, него шефу те организације — Сједињеним Америчким Државама“. А тај шеф је један од узрока ове светске нестабилности у свету коју многи називају Трећим светским ратом. Шта ви о томе мислите?

— Председник Путин је председник велике државе, која сада има веома тешку улогу да докаже целом свету узроке овакве кризе, да докаже ко је исправан у овој кризи и да покуша да отклони несагледиве последице које би могле из овога да изађу. С друге стране, олакшано му је да износи ставове јер представља велику земљу. Ми који смо мали, на такве анализе немамо права. Кажу, када се туку слоновима, страда трава. Можда ја имам своје мишљење о читавој овој ситуацији, међутим, Србија никада није заузела став о томе, који би био подржан било каквом резолуцијом, декларацијом. Свако мишљење које бих вам о томе рекао је лично и могло би да буде тумачено као знак мог пријатељства са председником Путином или као, како су почели да ме оптужују у последње време, као знак да сам све више под утицајем америчке политике.

И баш немате став? □ □ □ □

— Ја сам се определио искључиво у случају обарања руског авиона. За мене је потпуно јасно шта се десило, а није потребно вршити анализе због чега, шта ће бити после. Једноставно, Турска је извршила напад на авион који чини оно што њени авиони непрекидно раде, о чему постоје јасни докази. Чак и када су Сиријци оборили турски авион, Турци су рекли да се о томе разговара, да се не пуца одмах.

Руски авион то није учинио.

— Турска је у једном дану више од 40 пута заузимала ваздушни простор Грчке, па се то није завршило обарањем авиона. Свако обарање авиона повлачи за собом несагледиво лоше последице и Турска је то морала да зна и мислим да је знала, што мене највише боли. Како сада то исправити?

Русија сматра да је то била врло јасна провокација на коју она није насела.

— Мислим да није насео ни НАТО. То је било увлачење две велике силе у сукоб око Сирије. Тај сукоб у Сирији је сукоб концепата. Борба за концепт није била присутна ни у Ираку нити у Либији. Први пут је присутна у Сирији, и то може да преломи светску политичку сцену, ако успе напор Сирије да се ослободи свих који је изнутра нападају оружјем, а потом да на слободним изборима изабере своје руководство, што је мој принципијелни став. Мислим да је и амерички. Проблем је што се тај зове Асад. Онда је то победа принципа, и никада више страни авиони или ракете неће доводити председника. Ако се Сирија не избори, онда више ниједна држава на свету неће имати право да донесе одлуку да се брани.

Да ли ситуацију у Сирији видите као могућност да се на нормалну меру доведу односи између две велике силе — Русије и Америке? Са једне стране, француски министар одбране од Шојгуа тражи да појача борбу против ИД-а, а са друге се санкције Русији продужавају. Постоји ли морал у политици?

— Како да не постоји. Кад се начини више потеза који нису у складу са моралом, а који се правдају државном политиком, народ почиње да сумња да постоји некакав политички морал на који се не примењују норме људског морала. Ниси ти човек, па да мораш баш о свему да бринеш да буде морално, ти си политичар.

Има ли политичар право да буде човек, да има емоције, да буде поштен, частан, да води рачуна о туђим интересима?

— Има право, али то је јако тешко ускладити јер сте увек неког повредили. Проблем политичара је што увек брину о већини. Неко да би поново имао већину, неко зато што га је изабрала већина, па иако не мисли више да иде на изборе, дугује већини која га је изабрала. Сви знају да, изузев некаквог коректног односа према мањини, мањина не ствара обавезу према политичару, јер је мањина поражена јер та идеја није добила већину. Увек морате да мислите о ономе ко вас је изабрао и о његовим интересима. Није то само партија. Не може партија да каже, када добије два милиона гласова, да су сви чланови партије. То су људи који су подржали идеје партије.

Председник нема ниједног члана, а добије два милиона гласова људи који су га подржали и мора своје идеје да спроведе у дело. Не сме да одустаје од њих. Мора да има велики, озбиљан разлог, промену околности, да би изнео неки нов став за који није тражио подршку на изборима, или иде на изборе да провери тај свој став. Није добро да се ванредним изборима проверава онај ко је јак. Увек је добро имати изборе, и да сам данас у опозицији, ја бих рекао да хоћу изборе.

Ових дана се много говори о могућем уласку Србије у ЕУ, која је данас издељена бодљикавим жицама, у којој постоје државе првог и другог реда. Где је наше место у њој?

— Не знам колико ће Европа и Русија остати при ставу да је за њих потпуно прихватљиво да будемо пријатељи и са једнима и са другима. Наше чланство у ЕУ је нужно и узроковано је нашим географским положајем. Ми смо окружени земљама које су у Европској унији и попуно је бесмислено да останемо изван те организације кад ни за једну другу нисмо физички везани. Наш народ је традиционално окренут Западној Европи, ту тражи посао, школовање, ту му је ослонац за велико напредовање које може да оствари преко Атлантског океана. Наше везе са Западном Европом датирају још од Обреновића, веома су јаке већ више од сто година.

Наше братске и пријатељске везе са Русијом су старије од веза са Западном Европом и никада не бих могао да прихватим да један од та два моја пријатеља дође и каже: ако хоћеш да ти ја будем пријатељ, онај други мора да ти буде непријатељ. То код нас у Србији не може да прође. Пријатељ не може да ми бира пријатеље. Сам бирам пријатеље, а непријатељи ме изабери. Због тога мислим да то морамо да очувамо, и став Руске Федерације је веома коректан, јер смо у последњих годину дана непрекидно морали да тражимо помоћ од руске дипломатије и да нас она штити од неких мера које су против нас предлагале државе-чланице организације у којој ми желимо да будемо.

Зар то није мало шизофрено? Хоћемо у Европу, а Русија нас брани од Европе?

— Не, јер када кажемо шизофрено, то би требало да буде нешто болесно, а ово је природно стање ствари. Природно стање ствари државе која не жели да припада било коме. Ако пратите историју после Другог светског рата, историју Југославије, која је за мене тада била као Србија, то је била та политика. Вероватно бисмо још више напредовали економски и индустријски да смо се тада определили ка Западу. Али, како је то било могуће? Једноставно, Русија је била на нашим границама, земље Варшавског пакта су биле на граници са Бугарском. Имали смо веома велику клириншку размену са Русијом, имали смо и са Западном Европом, али Русија је тада била наше највеће тржиште, наш највећи снабдевач сировинама, енергијом, рудом.

И дан-данас Русија је наше највеће тржиште, било би добро када бисмо то могли да искористимо и када бисмо имали масовне произвођаче. А ми немамо робу ни за једно тржиште, па ни за руско, и онда се неке учини — па шта ће нам Русија када немамо велику спољнотрговинску размену са њом? Па шта смо то понудили Русији осим 10.000 аутомобила без царине? Шта смо понудили Русији, а да она није купила?

Шта ми можемо да извеземо у Русију, а да то већ не радимо?

— Мислим да Москва и Подмосковље за месец дана потроше нашу целокупну годишњу индустријску производњу. Наш проблем је што смо позатварали фабрике које су у Русији бренд и које памте људи који данас воде Русију. Није се толико извршила смена генерација да нико не зна шта је „Симпо“, шта је „Генекс“, наше огромне грађевинске фирме које су биле тамо, а ми смо то све некако позатварали и нисмо искористили

шансу. То је почело још у време ДОС-а, није дошло толико инвеститора колико сам мислио да ће доћи због слободног руског тржишта. СФРЈ је још 1998. године склопила такав споразум о слободном тржишту који дуго није био ратификован. Увек смо имали повољност руског тржишта и уз сву ову кризу у Европи, мислио сам да ће бити много више фирми које ће хтети да уложе у Србију, али толико да 51 посто буде српски производ, да би могао да оде на руско тржиште. Али, то се није остварило у мери у којој сам очекивао да ће бити остварено. Видећемо како о томе данас размишља Министарство привреде, какве контакте има.

За пољопривреду нам недостаје добра организација — ми не можемо да извеземо ни оно што имамо...

— Ако дођу прекупци и накупци који откупљују за Русе, те године се исплати продати шљиву. Ако не дођу, све оде у ракију, коју такође не можете никоме да продате па стоји по подрумима. Али, то треба организовати, не може да иде шлепер од села до села и једва да накупи пун шлепер трешања или вишања да би их одвезао у Русију. То мора да се ради организовано, око тога треба да се ангажује много више људи који се у Србији баве пољопривредом. Једноставно, тај тип капитализма у коме се налазимо препушта свима да се сами сналазе, и ми сваког ко доспе у кризу упутимо на стечај. У пољопривреди сељак не сме да буде препуштен тржишту, јер данашње тржиште је делић тржишта ЕУ, из које ми све увозимо без царине, па сад ретко можемо да нађемо чак и српске млечне производе. Наш сељак сваке године стрепи од тога шта да посеје и шта ће ове године имати добру цену.

Наравно, говори се и о ГМО пољопривреди, која ће нам вероватно поглављем о пољопривреди бити постављена као услов. Ја морам да упозорим грађане да нас то чека, па како ћемо то да решавамо... Увек треба решити тако да већина грађана с тим буде сагласна.

(Спутник)